



การรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ ของบุคลากรครูใน
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ปติพร สุวรรณพิศุทธิ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2554

600249744

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ



245495

การรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ ของบุคลากรครูใน
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ปติพร สุวรรณพิศุทธิ



การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2554

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระเล่มนี้สำเร็จได้โดยผู้เขียนได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนภิญโญ ประธานกรรมการที่ปรึกษาที่คอยให้คำแนะนำ ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ทิพวรรณ ประภามณฑล และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี เป็นอย่างสูง ท่านเป็นที่ปรึกษาคอยสั่งสอนและแนะนำกระบวนการคิดที่ดี ทั้งยังเป็นกรรมการสอบให้และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยจนสำเร็จ ถูกต้องและขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในสาขาการจัดการมนุษยกับสิ่งแวดล้อมที่ประสิทธิประสาทวิชาต่างๆ ให้กับผู้วิจัย

กราบขอบพระคุณนายประจักษ์ สุวรรณพิศุทธิ์ และนางณัฐดา สุวรรณพิศุทธิ์ ที่คอยดูแลเอาใจใส่และให้กำลังใจ มีความห่วงใยเสมอมา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความอดทนพยายามต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคจนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาร่วมรุ่นทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้กันมาตลอด

ท้ายนี้ หากมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยเป็นอย่างสูงและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการค้นคว้าแบบอิสระเล่มนี้จะมีประโยชน์สำหรับผู้สนใจจะศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ปีติพร สุวรรณพิศุทธิ์

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ	การรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ ของบุคลากรครูใน อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ผู้เขียน	นางสาวปิติพร สุวรรณพิศุทธิ์
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนภิญโญ

บทคัดย่อ

245495

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ ของบุคลากรครู ในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ถึงที่มาและผลกระทบของมลพิษทางอากาศของบุคลากรครูในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการป้องกันตนเองจากมลพิษ แนวทางการลดมลพิษทางอากาศและแนวทางการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศของบุคลากรครูสู่นักเรียนและชุมชนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับแนวทางการป้องกันตนเองจากมลพิษ แนวทางการลดมลพิษทางอากาศและแนวทางการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศสู่นักเรียนและชุมชนของบุคลากรครูในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือบุคลากรครูในอำเภอเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แบบทดสอบ การสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศและแนวทางการปฏิบัติทั้งสามทาง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

การรับรู้เกี่ยวกับสาเหตุและที่มาในการเกิดมลพิษทางอากาศ ของบุคลากรครูอยู่ในระดับปานกลาง เพศหญิงมีคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศมากกว่าเพศชาย ระดับการศึกษาสูงมีคะแนนมาก รายได้ช่วง 20,000-30,000 บาท ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ในเวลายาวนาน และการเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ มีคะแนนมาก และการได้เข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้คะแนนมากกว่าการได้รับสื่อด้านอื่น

การป้องกันตนเองจากมลพิษทางอากาศ การลดมลพิษทางอากาศและการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศของบุคลากรครูผู้สอนและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากครูมีความใส่ใจและตระหนักต่อสภาพปัญหาน้อย มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว และสภาพปัญหาในพื้นที่ยังไม่รุนแรงมากนัก การประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านมลพิษทางอากาศมีน้อยและขาดการดำเนินงานในด้านนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับการป้องกันตนเองจากมลพิษ การลดมลพิษ และการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนและชุมชนจัดได้ว่ามีความสัมพันธ์กันระดับน้อยมากหรือแทบไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ทำให้ทราบว่า ถึงแม้ครูมีการรับรู้มากเพียงใดการปฏิบัติตัวต่อสภาพปัญหามีไม่มากตาม การแก้ไขปัญหาด้านนี้ต้องเน้นการปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมกับชาวบ้าน โดยเน้นครูเป็นแกนนำ ร่วมกับแกนนำชาวบ้านในพื้นที่ ในส่วนของบทบาทครูกับนักเรียน ควรเพิ่มหลักสูตรด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเข้าไปในบทเรียน โดยเน้นแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหาตามบริบทของพื้นที่

Independent Study Title	Air Pollution Perception of Teachers in Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province
Author	Miss. Pitiporn Suwanpisuit
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Dr. Ajchara Wattanapinyo

Abstract

245495

Education. The perception of air pollution by teacher in the Wiang Pa Pao district, Chiang Rai. The purposes of the study were as follow.

1. To investigate the perception of the effects of air pollution by teachers in Wiang Pa Pao, Chiang Rai Province.
2. To study ways to protect themselves from pollution. Way to reduce air pollution and the way to present this knowledge about air pollution to the students and the community of Wiang Pa Pao, Chiang Rai Province.
3. To study the relationship between the perception of air pollution and ways to protect themselves from pollution. Ways to reduce air pollution and ways to protect themselves from pollution to the community of teachers and students in Wiang Pa Pao, Chiang Rai Province.

The study populations were teachers in Wiang Pa Pao, Chiang Rai Province. 297 students were used to collect test data through interviews and non-participant observations, collection and analysis of were used to calculate the percentage, mean and standard deviation, and to determine the relationship between the perception of air pollution and practice. All three were tested using a Pearson's correlation coefficient. The results are summarized as follows.

The awareness about the causes and sources of air pollution of the teachers at the middle level were greater for female's scores of perception of air pollution than men. During the period, education scores related very high income from 20,000 to 30,000 Baht for residents in the area,

ones a long time. Respiratory illnesses have many points and have received training. Seminars on environmental issues have been presented scored over other media.

To protect themselves from air pollution, a reduction in air pollution and the transfer of knowledge from teachers to students and the community is necessary in the medium term teachers' attention and awareness was on small problems and they commented that the problem is distant and not very severe in the area. PR News reports the air pollution and the lack of performance in this area.

The relationship between the level of awareness about air pollution and their ability to protect themselves against the pollution shows that reducing pollution and the transfer of the knowledge to the students and the community results in lower levels of exposure. Although teachers have recognized the extent of practice problem and that there are not as many as the used to be. The remedy must be pragmatic with continuous participatory practices among villagers, by focusing on teachers as leaders, and with the operation of village leaders in the area. The role of teachers should be adding courses on environmental issues into lessons with an emphasis on solving environmental problems which are of regional context.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
สารบัญกราฟ	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 คำถามการวิจัย	5
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	6
1.6 ขอบเขตการศึกษา	6
บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้	9
2.2 แนวคิดพฤติกรรม	14
2.3 แนวคิดมลพิษทางอากาศ	16
2.4 แนวคิดไฟฟ้า	22
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนักและความตระหนักในสิ่งแวดล้อม	24
2.6 แนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	24
2.7 แนวคิดการดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย	24
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
2.9 กรอบแนวคิดในการศึกษา	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา	
3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	30
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	34
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 บริบทของพื้นที่ศึกษา	39
4.2 บริบทโรงเรียนในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า	42
4.3 มลภาวะทางอากาศในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า	44
4.4 ข้อมูลเบื้องต้นของบุคลากรครูกลุ่มตัวอย่าง	46
4.5 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศของบุคลากรครู	48
4.6 การปฏิบัติตนในการดูแลป้องกันตนเองจากมลภาวะทางอากาศ	
การลดมลพิษทางอากาศและการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ	
สู่ชุมชนของบุคลากรครูในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	55
4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับแนวทางการปฏิบัติตนทั้ง 3 ด้าน คือ การป้องกันตนเองจากมลพิษทางอากาศ การลดมลพิษทางอากาศและการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศสู่ชุมชนของบุคลากรครูในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	58
4.8 บทบาทของครูในการลดมลพิษทางอากาศ และการถ่ายทอดความรู้	59
4.9 ชุมชนกับการลดมลพิษทางอากาศ	62
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	63
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	64
5.3 การศึกษาครั้งนี้ มีข้อมูลและแนวคิดใหม่ดังต่อไปนี้	68
5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	76
ประวัติผู้เขียน	86

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM10) ในบรรยากาศในเขตพื้นที่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ณ เวลา 09.00 น. ในช่วงเดือนมกราคม- เมษายน ปี 2550-2553	45
2 จำนวนร้อยละ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในอำเภอเวียงป่าเป้า ประวัติการเจ็บป่วยและการได้รับสื่อหรือข่าวสาร	46
3 แสดงค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับสาเหตุและที่มาในการเกิดมลพิษ ทางอากาศของกลุ่มตัวอย่าง	49
4 แสดงคะแนนเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตนในการป้องกันตนเองจากมลพิษทางอากาศ การลดมลพิษทางอากาศและการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศสู่ชุมชน ของบุคลากรครูในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	55
5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลด้านการปฏิบัติตนในการป้องกัน ตนเองจากมลพิษทางอากาศ การลดมลพิษทางอากาศและการถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศสู่นักเรียนและชุมชนของบุคลากรครูในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย	56
6 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับ แนวทางการปฏิบัติตนทั้ง 3 ด้าน	58

สารบัญญภาพ

รูป		หน้า
1	แสดงขนาดของฝุ่นละอองเปรียบเทียบกับขนาดเส้นผมมนุษย์	19
2	แผนที่จังหวัดเชียงราย	40
3	แผนที่อำเภอเวียงป่าเป้า	41
4	โรงเรียนบ้านแม่ตะละ ชาวเขาเผ่าม้ง อาศัยบนที่ราบสูงในอำเภอเวียงป่าเป้า	43
5	การถางป่าเพื่อการเกษตรของชาวบ้าน บ้านแม่ตะละ ชาวเขาเผ่าม้ง	43
6	ทางขึ้นเขาเพื่อไปยังหมู่บ้านแม่ตะละ	43
7	การเผาป่าไม้ข้างทางตลอดทางขึ้นหมู่บ้าน	43
8	สัมภาษณ์ นายบุญนาค จอมธรรม แกนนำครูภูมิปัญญาชาวบ้าน บ้านป่าจั่น	
	อ. เวียงป่าเป้า ในโครงการแก้ไขและป้องกันมลพิษจากหมอกควันและไฟป่า	81
9	การใช้สื่อป้ายคำขวัญขนาดใหญ่ของโครงการแก้ไขและป้องกันมลพิษจากหมอกควันและไฟป่าในอำเภอเวียงป่าเป้า	81

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1 การแสดงพฤติกรรม	11
2 กระบวนการแห่งการรับรู้	11
3 การเกิดพฤติกรรมจากการเรียนรู้จากสิ่งเร้า	16
4 ความสัมพันธ์ของมลพิษทางอากาศทั้ง 3 ส่วน	17

สารบัญญกราฟ

กราฟ	หน้า
1 ปริมาณค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM 10) ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์-เมษายน ตั้งแต่ปี 2551-2553 ในจังหวัดเชียงราย	44
2 จำนวนผู้ป่วยโรคหอบหืดที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเวียงป่าเป้าใน ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ตั้งแต่ปี 2550-2553	46
3 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับเพศ	49
4 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับช่วงอายุ	50
5 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับช่วงอายุ	51
6 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับรายได้	52
7 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับระยะเวลา ที่อาศัยใน อำเภอเวียงป่าเป้า	53
8 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับประวัติ การเจ็บป่วย	54
9 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศกับระดับ การศึกษา	55